

Technologické postupy obsluhy parných lokomotív ČHŽ:

I. Všeobecne:

Každý väčší zásah do nastavenia dôležitých charakteristík lokomotívy (nastavenie križniakov, pružín, klinov nápravových ložísk, mastiaceho lisu a pod.) aj akékoľvek výraznejšie úpravy na lokomotívach ČHŽ všeobecne je nevyhnutné vopred konzultovať s riaditeľom, strojmajstrom a určeným starším rušňovodičom tej ktorej lokomotívy, pretože ich nastavenie vyžaduje dlhší čas sledovania za prevádzky ! Prevádzka parných lokomotív na lesných železničiach bola i je stále výrazne špecifická, takže nie je vždy správne držať sa zaužívaných postupov z „veľkej dráhy“. Naše parné lokomotívy nás tu živia, sú historickou pamiatkou a nie sú preto nástrojom na ukávanie rychlíkových, ťažkotonážnych alebo iných Vašich úchyloch !!!

II. Popis práce:

1. Pred zakúrením:

- kúriť treba začať včas (zo studeného stavu min. 3 hod, z teplého min. 2 hod)
- kontrola zápisov v prevádzkovej knihe a knihe opráv
- kontrola celkového stavu a kompletnosti rušňa, platnosť revízií a pod.
- stav vody vo vodoznaku (skúsiť kohútom či sa hýbe) – **musí byť min. 1/3 skla vody**
- kontrola tesnosti kotla (vymývacie viečka, skrutky, skrutkové spoje, nožný rám, olovník, rúry, rúrkovnice, rozperky, stav kúreniska, armaúra a pod.)
- kontrola regulátora a rozvodu – **v 0**, odvodňovacích kohútov – **otvorené**
- sundať dekel z komína !
- vyčistiť kúrenisko, kontrola roštov, kontrola popolníka, otvoriť popolníkové klapky
- príprava ohňa – rovnomerná vrstva suchého dreva
- **pokiaľ ťaháte studenú lokomotívu v zime, odpojte mazací lis !!!**

2. Pri zakurovaní:

- zapáliť oheň (pucvol namočená v naftě)
- kúriť **p o m a l y** – najskôr iba drevom, až po pohnutí manometra začať s uhlím
- **žiadna dmychavka !!!**
- priebežne kontrolovať tesnosť kotla i armatúr – **občas pohnúť všetkými kohútmi !**
- ak niečo drobne fučí, vyčkať a nie ihneď doťahovať – často si to v tlaku samo sadne
- ak ale niečo fučí závažne (napr. výmyvka), radšej prerušiť kúrenie a vykonať opravu

3. Po dosiahnutí tlaku 5 – 6 barov:

- **vyskúšať všetky kohúty vodoznakov a skúšacie kohúty (prefúknuť ich)**
- vyskúšať všetky funkcie armatúr (obidva napájače, turbínu, píšťalu, dmychavku, striekanie do dýmnice a popolníka, parnú brzdu, predohrev mazacieho lisu a pod.)
- uzatvoriť postupne obidva výronky a prefúknuť vodné vane
- vyjsť z rušňom na kanál pred hajcom

4. Na kanále:

- kontrola pojazdu a celého spodku rušňa (vypruženie, kolesa, brzdcajk a pod.)
- podľa potreby nastavenie brzdy
- kontrola tesnosti popolníka
- kontrola mastenia nápravových ložísk (**občas treba vybrať a prečistiť knôty**)
- kontrola nárazníkov

5. Pred vyjdením:

- kontrola a premastenie nápravových ložísk (vytáhať vodu) – nejlepší je motorový olej (**žiadne miešanie strojového oleja s valcovým olejom, ktorého funkciou je viazať sa s parou a vodou !!!**)
- kontrola a premastenie tyčových ložísk – motorový olej
- **sledujte či ložiska mažu – či nie sú plné oleja z minulej jazdy !**
- namastenie upchávok – valcový olej
- **skúška funkcie mazacieho lisu – otvorenie kontrolných otvorov na valcoch!**
- kontrola náradia a náhradných dielcov – **poriadok na stanovišti !!!**
- dozbrojenie rušňa (uhlíe, voda, oleje)
- kontrola funkcie poistných ventilov „odfuknutím“

6. Zásady pre kúrenie:

- tlak držať medzi 10 barov a maximom (lepšia účinnosť lokomotívy)
- rovnomerne pokrytý rošt **tenkou** vrstvou uhlia, v strede menej (korýtkový oheň)
- pozor na diery v ohni – ihneď zahodiť uhlím
- udržiavať červenoplápolavý oheň (žltý speká)
- prikladať radšej menej a častejšie, vždy až po prehorení ohňa (sledovať komín a dym)
- pri prikladaní „dvierkovať“
- dmychavku používať len jemne, počas otvoreného regulátora ju zatvárať
- napájať často a menej, pokiaľ možno pri otvorenom regulátore (studená voda sa lepšie zamieša) - **maximálny pokles tlaku pri napájaní o 1 bar !!!**
- **zásadne nikdy súčasne nenapájať a neprikladať !!!**
- občas napájať aj druhým napájačom (2x – 3x za zmenu), aby sa nazaniesol
- pri bežnej jazde si držať radšej menej vody (1/3 až 1/2 skla) – väčší parný priestor
- pred veľkým zaťažením si **včas** pripraviť živý oheň a dotiahnuť vodu takmer do plna
- kutáč používať opatrne (nezaťat' do pece, alebo rúrkovnice)
- používať často striekanie do dýmnice i popolníka
- všetko robiť včas pomáľi a s rozmyslom
- pri problémoch radšej včas zhodiť oheň – lepšia je neschopnosť na trati, než zničený rušeň, alebo výlet do neba...
- **dobry kurič zbytočne nedymí do vozňov a má čas hľadiet' aj po kočkách...**

7. Zásady pre jazdu:

- veľmi, veľmi jemné rozjazdy, regulátor natrhnuť – počkať, ďalej otvoriť (1/2 – 2/3) – počkať, začať sťahovať rozvod, po stiahnutí regulátorom už len doladiť rýchlosť
- dobrý rušňovodič vergluje s regulátorom čo najmenej, radšej si počká, využíva dynamiku vlaku a **znalosť profilu trate !!!**
- jazdite na malé plnenie (väčšinou stačí 20 %) – väčšia účinnosť
- **jazdite pomáľi !!!** - za Vami nešliape žiadne IC-čko...
- spolupracujete s kuričom, hovorte u mu svojich úmysloch („**zatváram regulátor**“ - pokiaľ prikladá, „na Šánskom budeme 15 min. stat“, „v Hronci doberáme dva vozne a pod“.)

- **pri jazde s vlakom nepoužívajte lokomotívnu brzdu** - vyvarujete sa tak pozdĺžnym rázom v súprave a šetríte lokomotívu. Činnosť brzdárov si včas vyskúšajte a nebojte sa i zastaviť na trati a poučiť ich !
- odvodňovák treba otvoriť vždy pri dlhšom zastavení lokomotívy, po rozjazde ich zatvárať až po niekoľkých otáčkach kolies
- pri jazde výbehom neotvárajte odvodňovák – vyplavujete olej z valcov
- **včas odstraňujte vôle v rozvodoch a tesnosť upchávok**
- vystupujte rázne, dôstojne – ale nebuďte namyslený „z vysokých kolies“
- na vlakoch buďte vždy v čistých montérkach !
- dobrý fira jazdí tzv. „**elasticky**“ a lokomotívu laská viac ako milenku !!!

8. Pri odstavovaní:

- dobrať plné vane vody
- **tlak nechať klesať pomáľi – neponáhlať sa na pivo !** - z plného tlaku sa odstavuje min. hodinu !
- vodu doťahovať postupne – iba po jednom bare, nikdy nie obidva napájače naraz !
- **keď napájate, majte zatvorené dvierka do pece !**
- oheň (popol) rozprestrieť rovnomerne po rošte tak aby neboli diery
- dôkladne vystriekať a vyčistiť popolník a dymnicu
- doliať mazací lis teplým valcovým olejom – **sledovať koľko oleja odbudlo !!!**
- dotiahnuť (mierne) vymývacie viečka
- masťou handrou vyčistiť a nakonzervovať tyčovi
- otrieť lokomotívu
- zájsť do hajcu (**pozor na strhnutie vody – pomôže iba rozvod späť**)
- úplne dotiahnuť vodu „po komín“
- **zakryť komín deklom, uzatvoriť popolník i dymnicu !**
- ak niečo fučí, uzatvoriť príslušnú armatúru, **ale napísať na to upozornenie !!!**
- zamknúť a zakódovať hajc
- odovzdať vysielaciu, kľúče a zapísať prevádzkovú dokumentáciu
- **dať si už konečne to vytúžené pivo !!!**

Ďakujeme za spoluprácu a tešíme sa na ďalšiu !

Ing. Aleš Bílek

S pozdravom – Nech to para tlačí !

riaditeľ ČHŽ

Poučenie a prevzatie dňa: